

Kjer je večina manjšina in manjšina večina

V nedeljo so bile v Čilu parlamentarne volitve. Čilsko ljudstvo je imelo priložnost, da jasno pokaže, ali je za nadaljevanje socialističnega eksperimenta predsednika Allendeja, ali pa ga je sito. Kot znano, je prišlo v zadnjem letu do ostrih nasprotij v državi, do akutnega pomanjkanja nekaterih vrst blaga in živil, zlasti mesa, do stavk trgovcev, do burnih protivladnih demonstracij in do nastopov parlamentarne večine proti nekaterim Allendejevim ministrom. Nekaj jih je moral zaradi tega zamenjati.

Pri volitvah je dobila opozicija, katere tabor sestavljajo krščanska demokracija in nekaj sredinskih in desničarsko usmerjenih strank, 56 odst. glasov, vladna koalicija levih strank »Ljudska unija« pa 43 odst. Kljub temu pomeni to utrditev Allendejeve vlade in njegova socialistična politika se bo seveda še bolj odločno nadaljevala. Opozicija, ki ima večino v obeh zbornicah parlamenta, mu tega v naslednjih letih najbrž ne bo mogla preprečiti. To bi se moglo zgoditi šele čez tri leta, ko bodo v Čilu spet predsednike volitve.

Za nas, ki smo navajeni jasne volivne in politične matematike — da je namreč tabor, ki ki dobi pri volitvah večino glasov, večina, tabor, ki dobi manjšino glasov, pa manjšina — zvenijo ta poročila iz Čila malo čudno. Kriv za to je tamkajšnji predsedniški režim, ki podeljuje predsedniku republike — enako kot v Združenih državah — veliko izvršilno in tudi politično oblast, ki jo lahko omeji ali onemogoči samo dvetretjinska večina v kongresu, to je v poslanski zbornici in senatu. Enostavna večina nič ne zaleže, ker ustava določa drugače. Namen tega je omogočiti predsedniku čimbolj nemoteno in stalno politiko v času njegovega mandata in tako ustaliti državo od znotraj. To pride prav Allendeju, da lahko vlada, čeprav ima proti sebi večino volivcev.

Tak predsedniški režim ima svoje pozitivne, pa tudi svoje negativne strani. Njegov namen je bil preprečiti preostre politične spore v državi in s tem nestabilnost, v resnici pa so se ravno zato zadnji čas politične razmere močno zaostriale, tako da je preteklo mesec včasih izgledalo, kot da ni več daleč do državljanske vojne. Vsekakor je Allende zdaj dobil priložnost, da v treh letih dokaže veljavnost svojega socialističnega eksperimenta. V naslednjih treh letih bi se morali pokazati prvi sadovi. Čilenci ga bodo sodili po njih, in čez tri leta, ko bodo spet volili predsednika, bodo lahko izbrali tudi koga drugega, če ne bo Allende med tem — po slabem zgledu raznih drugih socialističnih režimov — že tako utrdil svojo osebno oblast, da ga ne bo mogoče več odstaviti, niti če bo poražen na volitvah. Toda diktature niso ni-

Slovenska skupnost in dežela

Televizijski govor dr. Draga Štoke

Kot smo že poročali, je bila pred dvema tedna na drugem kanalu italijanske televizije »deželna tribuna«, na kateri je nastopil tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Slovenski predstavnik je edini govoril tudi v slovenščini, tako da je široka italijanska javnost mogla поблиže spoznati stvarnost v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Tokrat prinašamo celotna njegova izvajanja, ki v strnjeni obliki prikazujejo prizadevanje politične organizacije slovenske manjšine med dosedanjim obostojem in delovanjem deželnega sveta.

Dežela Furlanija - Julijska krajina obhaja desetletnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti se lahko upravičeno vprašamo, kolikšen je bil prispevek, ki so ga nudile posamezne stranke k nadaljnji rasti deželne dejanskosti.

Slovenska skupnost si je od vsega začetka prizadevala, da bi trajno pomagala pri omikani, moralni in socialni rasti vsega prebivalstva. Zaradi tega jemlje z zadovoljstvom na znanje uspehe, ki so bili doslej doseženi, čeprav se dobro zaveda, da je treba odpraviti še številne ovire, preden bodo popolnoma izvedena načela posebne deželne statuta. Delovanje Slovenske skupnosti v tem razdobju še najbolj odražajo njeni zakonski predlogi, ki jih je bilo približno deset, od katerih so trije postali polno veljavni zakoni, dva pa sta bila tesno povezana z zakonskima osnutkoma deželne vlade. Prispevek, ki ga je dala Slovenska skupnost skupnemu demokratičnemu boju v deželnem svetu in izven njega, seveda dopolnjujejo številne resolucije, interpelacije, vprašanja, nastopi in govori o razlaščenju, vojaških služnostih, o problemih, ki zadevajo kmetijstvo, izseljevanje, industrijo, kulturo, gorske skupnosti, skratka vse, kar je moglo kakorkoli pospešiti vsestranski razvoj prebivalstva v deželi, s posebnim poudarkom na specifična vprašanja slovenske narodne manjšine.

Rimsko osrednjo vlado smo med drugim opozorili, naj poskrbi, da bodo kazensko preganjani vsi tisti, ki kršijo pravice in žaliyo dostojanstvo narodnih manšin. To je bila ena izmed naših pobud, ki jo je deželni svet sprejel skoraj soglasno, ob nekako že naravnem nasprotovanju le desničarskih sil.

Rad bi še pribil, da se je Slovenski skupnosti po osmih letih deželne avtonomije posrečilo, da je bil odobren zakon, ki je črtal iz deželne

zakonodaje sramotno besedilo o »nosilcih posebnih interesov«, kot so Slovence dotlej hinavsko imenovali. Zmagala sta torej zdrava pamet in norodno dostojanstvo slovenske manjšine.

Toda naš boj, ki so ga včasih podpirali tudi drugi, še ni zaključen. Uspehi, ki smo jih dosegli v desetletju deželne avtonomije, nas obvezujejo in nas opogumljajo, da odločno nadaljujemo s svojimi demokratičnimi prizadevanji tako v deželnem svetu kot izven njega vse dotlej, dokler ne bodo globalno urejeni vsi naši narodni, gospodarski, socialni in zlasti naši človeški problemi. Globoko smo namreč prepričani, da je treba pri nas zgraditi malo Evropo narodov.

Dežela je dejanskost, ki je za nas pozitivna predvsem iz treh razlogov: združila je Slovence iz tržaške, goriške in videmske pokrajine v eno samo politično in upravno enoto; pokazala je občutljivost za potrebe slovenskih kulturnih, gospodarskih, športnih in vzgojnih organizacij in je vzpostavila koristne stike s sosednjima državama, zlasti z bližnjo republiko Slovenijo.

Pri vsem tem pa ostajajo še vedno nerešena nekatera važna, temeljna vprašanja. Ustavodajna zbornica, ki je izšla iz odgovornosti, je bila sklenila ustanoviti pet dežel s posebnim statutom, med njimi Furlanijo - Julijsko krajino, ker je v njej prisotna slovenska narodna manjšina. Ko pa je parlament leta 1963 razpravljajal o normah posebnega statuta, se na Slovence ni spomnil. To je zgodovinska resnica! Rimska vlada zdaj krčevito brani svoje oblastvene privilegije, dežela pa si ne upa preko svojih specifičnih pristojnosti.

Slovenska skupnost je v zvezi s temi nedoslednostmi sestavila v zadnjem času posebno spomenico, ki jo je izročila ministru za stike z deželami Sullu ob njegovem nedavnem obisku v Trstu. Ob desetletnici dežele smo dalje vložili v deželnem svetu posebno interpelacijo. Deželnemu svetu in parlamentu smo tudi izročili besedilo zakonskega osnutka o globalni zaščiti slovenske manjšine. Če bo ta predlog sprejet, bo pomenil važen in temeljni prispevek k odpravi predsodkov, ki se vlečejo še iz preteklosti.

Vse te zahteve je bila svoj čas obrazložila tedanjemu predsedniku vlade Colombu enotna delegacija slovenske manjšine. Ker smo gostje deželne televizijske tribune, ne bi hotel izgubiti priložnosti za obrazložitev problema, ki je žive aktualnosti. Gre namreč za televizijski program v slovenskem jeziku, katerega važnost za nadaljnjo rast slovenske skupnosti je na dlani, in za okrepitev slovenskih programov tržaškega radia, ki bi ne smeli biti nikakor okrnjeni, čeprav preživlja radijska in televizijska ustanova danes določeno krizo.

koli poražene. Upati pa je, da se Allende ne bo dal do take mere premamiti od želje po uživanju neomejene oblasti.

Sicer pa je čilske razmere težko presojati iz Evrope, kajti mnogokrat se pokaže, da so stvari od blizu drugačne kot od daleč, in veliko veliko drugačne, kot jih slika propaganda.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 11. marca, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 9.45 Komorna glasba, 10.15 Poslušali boste, 11.15 »Erazem in potepuh«. (Po povesti Astrid Lindgren napisal Franjo Kumer, Prvi del: Izvedba: RO. Režija: Lojzka Lombar, 12.00 Nabožna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Nepozabne melodije, 13.00 Kdo, kdaj, zakaj., 13.30-15.15 Glasba po željah, 15.15 »Dogodek«, Drama, napisal Diego Fabbri, prevedel Vinko Beličič, RO. Režija: J. Peterlin, 17.00 Šport in glasba, 18.00 Popoldanski koncert, 18.45 Glasbeni cocktail, 19.25 Kratka zgodovina italijanske popevke, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 12. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Simbioza in parazitizem«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja razgovori in glasba, Pripravlja Danilo Lovrečič, 18.15 Umetnost, književnost in prireditve, 18.30 Radio za šole (za srednje šole - ponovitev), 18.50 Violinski koncert Albana Berga, Solist Franco Gulli, 19.15 Odvetnik za vsakogar, 19.25 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Pianist Andrej Jarc, Vilko Ukmar: štiri skladbe za klavir - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Slovenski ansambli in zbori, 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 13. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, 12.50 Saksfonist Fausto Papetti, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce srečanja, razgovori in glasba, 18.15 Umetnost, 18.30 Komorni koncert, 18.55 Jazz - trio Oscarja Petersona, 19.10 »Legenda o kriščevi martiri«, 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba, 20.00 Šport, 20.35 H. Berlioz: »Trojanci«, opera, V odmoru (21.00) »Posled za kulise«, (Dušan Pertot), 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 14. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol): »Zdaj pa zapojmo«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za šole (za prvo stopnjo osnovnih šol - ponovitev), 18.50 Pianist Vincenzo Balzani, 19.10 Higiene in zdravje, 19.20 Zbori in folklor, 19.30 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodi Leif Segerstam, Carl Nielsen: Simfonija, V odmoru (21.15) Za vašo knjižno polico, 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 15. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Umetniki in občinstvo (Dušan Pertot), 19.10 Kristusov lik (Domenico Grasso), 19.30 Pisani balončki (Krasulja Simoniti), 20.00 Šport, 25.35 »Malomeščani«, Drama, Maksim Gorki, prevedel Mile Klopčič, Etalno slovensko gledališče v Trstu, Režija Jože Babič, 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 16. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol) »Državni organi«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol - ponovitev), 18.50 Sodobni slovenski skladatelji, Marjan Kozina: Bela krajina in Simfonije, 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Ivan Rob« (Lelja Rehar), 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno instrumentalni koncert, Vodi Fernando Previtali, 21.20 V plesnem koraku, 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 17. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Koncertisti naše dežele, Trio »Ars nova«: klarinetist Giorgio Brezigar, violončelist Guerrino Bissani, pianist Bruno Bidussi, Gaetano Corticelli: Trio romantico, 18.45 Poker orkestrrov, 19.10 Pod farim zvonom župne cerkve v Tipani, 19.40 Revija zborovskega petja, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 »Cankar v Trstu«, Radijska drama, napisal Mirko Mahnič, RO. Režija: J. Peterlin, 21.30 Vaše popevke, 22.30 Zabavna glasba.

Delegacija slovenske vlade v naši deželi

V torek in sredo je bila na obisku v Trstu delegacija slovenske vlade, ki jo je vodil sekretar za kulturo in prosveto Tomaž Bizajl, njene člane pa je spremljal tudi generalni konzul SFRJ v Trstu Boris Trampuž. Namen obiska je bil predvsem preučiti vprašanja, ki zadevajo šolske in kulturne dejavnosti slovenske manjšine v Italiji, na drugi strani pa obravnavati možnosti večjega kulturnega, znanstvenega in tehničnega sodelovanja med Furlanijo - Julijsko krajino in Slovenijo.

Slovenska delegacija je po prihodu v Trst najprej obiskala županstvo, kjer jo je sprejel župan Spaccini, nato pa so se začeli pogovori na sedežu deželne uprave, ki so se jih poleg deželnega odbornika za šolstvo in kulturne dejavnosti Bruna Giusta udeležili še rektor tržaške univerze prof. De Ferra, deželni višji šolski skrbnik prof. Angioletti ter funkcionarji deželnega odborništva za šolstvo in kulturne dejavnosti. Italijanski predstavniki so v svojih posegih poudarili, da je ta obisk izraz dobrih medsebojnih odnosov, kar na drugi strani omogoča še hitrejšo reševanje specifičnih vprašanj v zvezi s kulturo v obeh sosednjih področjih. Slovenski sekretar za kulturo in prosveto Tomaž Bizajl pa je naglasil zlasti nujnost priznanja univerzitetnih diplom, doseženih na univerzah v Jugoslaviji, potrebo po ustanovitvi slovenskega tehničnega industrijskega zavoda, dalje je omenil pereča materialna vprašanja Glasbene matice ter Narodne in študijske knjižnice. Odbornik Giust je obljubil, da bo dežela posredovala za dokončno ureditev teh problemov. Na srečanju so se dotaknili tudi vprašanja bodoče ustanovitve stolice za slovenski jezik in literaturo na tržaški univerzi in vprašanja učiteljev

italijanskih šol v Jugoslaviji, kjer učiteljev zelo primanjkuje.

Delegacija slovenske vlade si je v torek popoldne ogledala Kulturni dom, kjer so jo seznanili z delovanjem Stalnega slovenskega gledališča in njegovim pomenom v ožjem ter širšem kulturnem prostoru, ki pa ne uživa temu primerne materialne podpore. Istega dne se je sestala še z zastopniki tržaške univerze, s katerimi so razpravljali o poglobitvi znanstvenih stikov med obema akademskima ustanovama.

—o—

NA VOLITVAH V FRANCJI SE BO ODLOČILO SELE V NEDELJO

V nedeljo so bile v Franciji parlamentarne volitve, na katerih je sicer združena levica (socialisti, komunisti in nekaj manjših skupin) dobila več glasov kot dekolistična vladna stranka, vendar pa je le nekaj nad 50 kandidatov dobilo absolutno večino in so bili tako že v prvem turnusu izvoljeni. Vsi drugi bodo izbrani šele v nedeljo, pri drugem turnusu volitev, ko bodo morali volivci izbrati samo med tistima kandidatoma, ki sta dobila pri prvem turnusu največ glasov. Vsi drugi odpadejo. Ker so tako volivci odpadlih kandidatov prisiljeni izbirati med dvema kandidatoma, ki ne pripadata njihovi stranki, so možna presenečenja in to napravljata rezultat volitev prihodnjo nedeljo čisto negotov; francoska, pa tudi tuja javnost ga pričakuje z napetostjo, ker bo morda pomenil koncem degolističnega razdobja v Franciji, ali pa ga bo podaljšal za nekaj let.

Vendar se množijo znaki, da so se Francozi naveličali degolizma in njegove avtoritativnosti.

Mihec in Jakec mislita, da le pust združuje vse ljudi

— Poslušaj Mihec, ti-sto, kar se tiče prsluškanja po telefonah in registratorjih..

— Jakec, ne stoj nanka govort, ke te neč ne poslušam!

— Ma sm ti tou samo povedat, de ne bo neč. Zatu ke ana pričea je povedala, de je dobila nekam dosti naročil za tiste mikroaparate, glih od notranjega ministrstva. In zdej kaku češ, de an pretor..

— Janec, če se češ ti objest al vrč u murje, zastran mene lahko nardiš. Ma mene pesti pr miri. Ke jest nečem jemet sitnosti zastran tebe. Vidi, zdej smo praznavali pusta in vsi govorijo samo od tega, ti pej zmiri goneš tiste tvoje mikrofone in telefone. Kaj ni biu lep naš kraški pust? Kej ni biu fajm tisti modras, ke edini še čuva naravno okolje? Ali pej tista riba, ke je ušla z murja?

— Ja, sej ne rečem..

— Videš, tudi ti be mogu bolj pošacat tega pusta, ke je prouzaprou narvečji svetnik, ke ga prou vsi šacajo in rešpetirajo. Naprednjaki in nazadnjaki, bogati in bogi, demokristjani in komunisti in sploh vsi narodi. Samo pust res združuje vse ledi za — ku be reč — skupne ideale. In kašne ideale! Samo vesele in kratkočasne. Kej češ lepšega?

— Ja, ja, za delat naumnosti smo zmiram

vsi edini. Ani na an način, ani na drugi, ani na veliko, ani na majhno. Tle smo res vsi glih.

— Ben videš, Jest rečem, de je pust universalen, taku pošacan, de be prouzaprou mogu bet simbol mednarodnega sodelovanja in prijateljstva, simbol miru in veselja, mirnega sožitja in dvojezičnosti..

— Ja, ja, so uvedli dvojezičnost tudi na Kras.

— Ti Jakec, ti boš slabo končou, zatu ke si preveč strpén. Ma jest ti rečem, de je pust taku velika osebnost, de be prou zaslužu, de be biu simbol združenih narodov. In ne tisti šempjast globus. U tisti stekleni palači tam u Neujorki be mogla bet od spred ana velika glava od pusta, tašna, koker je bla včasih u pratki. In bi tašna glava — ku be reč — psihološko vplivala na tiste delegate in be se vsi smejali in se ne bi tolko kregali. In če be pole tistem prestau-nikam ana delegacija zamejskeh Slovencev prne-sla še an par litrov vina s kašne osmice, be vidu ti, kaku be ceu svet znou za naše probleme. In kaku hitro be jih rešavali! Še posebno, če be jem postregli še z ajdovo polento ses prešcevno. Tu videš be biu postopek, ne pej tiste deklaracije, resolucije in terpelacije, ke videmo, de ni vse skupej neč. Mene be mogli zvolt za prestau-nika in be vidli, kaku hitro bi vse zrihtau. Mu me ne znajo šacat, Kej se če — nemo propheta in patria.

— Poslušaj Mihec, jest sm te do zdej vse poslušou. Zdej pej poslušaj ti mene: sm tou reč zastran tisteh telefonov..

— Adijo Jakec, te pozdravem, nimam cajta!

Važna zakonska predloga svetovalca Štoker

Kot poročamo na drugem mestu, je deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka vložil pred dnevi v deželni svet dva zakonska predloga, ki predvidevata nekatere spremembe, oziroma dopolnila obstoječe deželne zakonodaje. Prvi predlog se tiče poslovanja zemljiškknjižnih uradov, za katere je po posebnem statutu pristojna deželna uprava. Ta je s svojim zakonom št. 56 z dne 30. novembra 1972 uredila upravno poslovanje omenjenih uradov, pri čemer pa je kratkoma prezrla obstoječe stanje v teh uradih. Neizpodbitno namreč drži, da zemljiške knjige v Trstu, Gorici, Trzinu in tudi drugod zelo od blizu zanimajo predvsem slovensko prebivalstvo, saj je znano, da je zemlja marsikje povečini še last Slovencev. Ti imajo zaradi tega mnogo opravka z zemljiškimi knjigami in bi bilo pravilno ter pošteno, če bi v zemljiškknjižnih uradih mogli govoriti v materinem jeziku. Poleg tega ne smemo pozabiti, da je marsikatera zemljiška knjiga pisana v slovenskem jeziku, kar izhaja še iz avstrijskih časov. Odtod nujna potreba, da se v zemljiške urade nastavijo nameščenci, ki obvladajo tudi slovenski jezik. Deželni svetovalec Štoka v svojem zakonskem predlogu predvideva dopolnitev že omenjenega deželnega zakona, tako da bi bila v zemljiškknjižnih uradih zajamčena prisotnost nameščenecv z znanjem tudi slovenskega jezika.

Drugi Štokov zakonski predlog pa izpopolnjuje deželni zakon št. 27 z dne 29. dec. 1967, ki predvideva prispevke za gradnjo ljudskih stanovanj. Predlagatelj ugotavlja, da imajo prebivalci na podeželju velike stroške in precejšnje birokratske ovire, če hočejo obnoviti in posodobiti stare hiše. Zaradi tega obstaja nevarnost, da se bo marsikatera vas po številu prebivalstva še bolj zmanjšala, ker jo bodo, zlasti mladi rodovi, še dalje zapuščali. Da se to prepreči, predlaga

svetovalec Štoka, naj dežela nakazuje prispevke tudi zasebnikom, ki nameravajo razširiti, modernizirati ali obnoviti stanovanjska poslopja na podeželju, zlasti na tistih področjih, kjer je treba zaščititi obstoječe gradnje zaradi njihovih arhitektonskih in zgodovinskih značilnosti.

Deželni svetovalec Drago Štoka je te dni vložil na deželno vlado tudi interpelacijo, ki prav tako zelo od blizu zadeva slovensko prebivalstvo.

Kot znano, bo deželni svet verjetno še v tej zakonodajni dobi odobril deželni urbanistični načrt. Zaradi tega dr. Štoka sprašuje deželno vlado, kaj namerava narediti, da bi urbanistični načrt primerno upošteval potrebe kmetijstva in zlasti

KNJIŽNI TEDEN

do 10. marca

V soboto, 10. marca ob 17. uri

Srečanje ob izidu pesniškega prvenca

MARIJ ČUK

je pravkar izdal samostojni PESNIŠKI LIST, o njem se bo pogovarjal in ga podpisoval.

Pridite, saj je to tudi zadnja priložnost, da obiščete letošnji KNJIŽNI TEDEN.

TRŽASKA KNJIGARNA - Trst - Ul. sv. Frančiška 20 - telefon 61-792.

probleme, ki se tičejo slovenske narodne manjšine. Svetovalec dalje sprašuje, ali namerava deželna vlada poskrbeti, da bi bile čimprej sprejete norme, ki naj uredijo vprašanje razlaševanja za gradnjo javnokoristnih objektov, ki jih ne finansira država. Gre za izvedbo člena 5 deželnega statuta, kar je zlasti zato važno, ker je državni zakon št. 865 iz leta 1971 gotovo povzročil škodo malim posestnikom, zlasti neposrednim obdelovalcem zemlje.

Bodo centralo pri Krškem gradili tudi Italijani?

V torek, 6. marca, se je v Beogradu zaključilo 7. zasedanje jugoslovansko-italijanskega odbora za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. Ob koncu sta voditelja obeh delegacij, dr. Borisav Jovič in italijanski minister za zunanjo trgovino Matteo Matteotti podpisala sporazum, ki predvideva nove pobude v industrijskem in tehničnem sodelovanju med obema državama, dokajšnjo pozornost pa je vzbudila tudi vest, da bodo italijanska podjetja v tem okviru investirala 27 milijard lir v Jugoslaviji, in sicer v obliki kreditov jugoslovanskim podjetjem, s katerimi nameravajo sodelovati.

Na sestanku v Beogradu so ugotovili, da je bila blagovna izmenjava med obema državama v lanskem letu zadovoljiva, dosegla pa je vrednost 700 milijonov dolarjev. Od tega je odpadlo na italijanski izvoz 400 milijonov dolarjev. Jugoslavija pa je izvozila v Italijo za 308 milijonov dolarjev blaga. Vendar v Jugoslaviji niso zadovoljni s strukturo izvoza v Italijo, ki obsega kar 70 odst. kmetijskih izdelkov in surovin. Zato menijo, naj bi se izboljšala predvsem z okrepljenim industrijskim sodelovanjem, in tako so jugoslovanska podjetja do konca lanskega leta sklenila že 68 zadevnih pogodb z italijanskimi firmami.

Italijanski minister za zunanjo trgovino Mateo Matteotti je bil ob tej priložnosti v Beogradu sprejet tudi pri podpredsedniku jugoslovanske vlade dr. Jakovu Sirotkoviču, ki je v njej posebej zadolžen za gospodarska vprašanja.

Pogovarjala sta se med drugim o bližnji gradnji jedrske električne centrale pri Krškem v Sloveniji, v bližini meje s Hrvatsko, ki naj bi po dosedanjih ponudbah tujih firm, ki jo nameravajo graditi, imela zmogljivost 600 megavatov. Najnovejša ponudba ameriške družbe »General Motors«, ki sodeluje z italijansko firmo »Ansaldo«, pa predvideva centralo z močjo 800 megavatov. Pri ostalih tujih ponudbah je soudeležena še ena italijanska družba, in sicer »Fiat«, skupno z nekim nemškim specializiranim podjetjem.

Če se bo Jugoslavija pri gradnji atomske električne centrale odločila za eno izmed tujih firm, pri katerih sodelujejo tudi Italijani, bo to prvi primer, kot je poudaril tudi minister Matteotti, da bo Italija sodelovala na tujem pri pobudi, za katero je značilen tako visok tehnološki nivo.

UMRLA JE PEARL S. BUCK

V torek, 6. marca, je na svojem domu v Denbighu v 80. letu starosti umrla pisateljica in Nobelova nagrajenka Pearl S. Buck. Rodila se je na Kitajskem v družini ameriškega prezbiterijanskega misijonarja in tam preživela veliko let svojega življenja, tako da je dobila spoznala tamkajšnjega človeka in kitajsko stvarnost, ki jo je tudi opisala v več odličnih romanih. Leta 1938 je za svoji knjigi »Dobra zemlja« in »Zmajovo seme« prejela Nobelovo nagrado za književnost.

N A R O B U

Igor Tuta

Levica v razvoju (2)

V seriji člankov o novem, sodobnem pojmovanju leveice tako pri nas kot tudi v širšem svetovnem merilu in o njeni dejanski novi vlogi, ki jo zato ima na vseh področjih našega vsakdanjega življenja, sem zadnjič podčrtal vsaj tri značilnosti za levo usmerjenost: angažiranost in odgovornost posameznika, njegov kritičen odnos do stvarnosti ter odpor proti kakršnemu koli integrizmu (in ne integralizmu, kot smo pomotoma zapisali).

Te osnovne ugotovitve pa močno razširijo krog levo usmerjenih sil na svetu, krog, v katerega sta doslej buržoazija in kapitalizem utegnjevala kvečjemu socializem in komunizem. Toda v ostalih političnih skupinah kot tudi v drugih družbenih gibanjih so se vedno pojavljali posamezniki ali struje, ki so se sicer iz različnih ideoloških izhajališč vsi zavzemali za večje ovrednotenje človeka in njegove svobode ter za vsekakor bolj demokratično ureditev družbenih odnosov. Taki pojavi pa so slej ko prej ostajali neučinkoviti »glas vpijočega« v okviru neke notranje organizacijske politike. Pojav kontestacije v šestdesetih letih je opogumil tudi notranje reformistične pojave in jim dal zavest določene skupnega levičarskega imenovalca. Notranja kontestacija ni prizanesla niti tradicionalnima levičarskima strankama socialistov in komunistov. Pač pa so na tej široki ljudski podlagi našli svojo identiteto in smisel skupnih nastopov predvsem mladina in njena gibanja ter vedno večji sloji delavskega razreda.

Te premike v pojmovanju drugačne, širše in odgovornejše pripadnosti raznim levičarskim silam je bilo vsekakor lažje odkrivati na sociološkem, antropološkem ali religioznem področju, kakor pa na političnem. Morda zato, ker smo v zadnjih letih pri nas kot tudi drugod po svetu bili priče poskusom uveljavljanja in prodora desničarskih sil, ki zaradi svoje navidezne enovitosti in premočrnosti uspejo prepričati zlasti tiste ljudi, ki v narejenih strukturah najdejo oporo in smisel za svoje delo.

Da pa se delavski razred, in s tem mislim na širše ljudske množice v raznih državah sveta, počasi, a vedno bolj osvešča v smeri tistega skupnega imenovalca, nam dokaj jasno kažejo izidi nedeljskih političnih volitev v Čilu in v Franciji. Za Allendeja so bile te prve volitve od njegovega imenovanja za vladnega predsednika najtežji preizkusni kamen za njegovo politiko socialnih reform in boja proti ameriškim monopolom. Vladna stranka s socialisti, komunisti, radikalci in levimi katoličani je dvignila svoje glasove od 36,3 odst. leta 1970 na 43,3 odst. Ne glede na izid prihodnjih nedeljskih volitev v Franciji pa lahko že zdaj ugotovimo, da je tudi v tej državi združena levica s svojimi 46,4 odst. glasov za 12. odst. prehitela goliste in njene zaveznike na desni.

Pojav premika politične teže na levo se je torej pokazal tako v nerazviti državi tretjega sveta, kjer tuj kapital še vedno ovira razvoj domačega gospodarstva, kot v ekonomsko zelo razviti državi Skupnega evropskega tržišča. Tu in tam je povprečen delavski volivec dokazal, da mu ustrahovanje z nevarnostjo leveice ne zadostuje več, da se je končno treba odločiti za dejansko politiko reform in potrebnih socialnih ukrepov za pravičnejšo družbeno ureditev. Stvar, za katero se vedno zavzemajo vsi tisti posamezniki in skupnosti, ki jim levičarstvo ni le mit, ampak zelo tvegana in težka življenjska izbira.

S seje sveta Slovenske skupnosti

Svet Slovenske skupnosti se je na seji z dne 5. t.m. predvsem ukvarjal z vprašanjem kraških rezervatov. Pred uvodnim poročilom o tem aktualnem vprašanju je svet poudaril važnost dveh zakonskih predlogov, ki ju je Slovenska skupnost vložila te dni na deželi po svojem deželnem svetovalcu. Oba zakonska predloga sta pomembna za slovensko zamejsko prebivalstvo; prvi predlaga deželnemu svetu, naj uvede v natečaje za zemljiške knjige tudi zahtevo po znanju slovenskega jezika, drugi zakonski predlog Slovenske skupnosti pa se zavzema za deželne prispevke za popraviljanje starih hiš na podeželju.

O prvem zakonskem predlogu je omeniti dejstvo, da so zemljiške knjige pisane tudi v slovensčini in da je večina zemljiških lastnikov slovenskega rodu, zato naj — po predlogu svetovalca Slovenske skupnosti dr. Štoke — dežela poskrbi za osebje, ki bo popolnoma obvladalo tudi slovenski jezik.

O zakonskem predlogu o deželnih prispevkih tudi za popraviljanje starih hiš pa je svetovalec Slovenske skupnosti naglasil v spremnem besedilu, naj dežela nudi tudi za popraviljanje starih, že obstoječih hiš enake prispevke, kot jih daje za gradnje novih hiš, oziroma stanovanj.

POSVETOVANJE O KRAŠKIH REZERVATIH

Na pobudo tržaške pokrajinske uprave je bilo v soboto, 3. t.m., v prostorih tržaške trgovinske zbornice posvetovanje o zakonskem osnutku deželnega odbora za kraške rezervate. Posvetovanja se je udeležil tudi poslanec Belci, po katerem nosi ime državni zakon iz leta 1971, ki predvideva zaščito Krasa ter ustanovitev rezervatov po delu kraškega ozemlja. Pokrajinski predsednik Zanetti je pojasnil, da bodo zaključke posvetovanja, ki se ni končalo na sobotnem zasedanju, posredovali deželnemu svetu, z zahtevo, da jih upošteva pri sprejemanju izvršilnih norm, ki so v zvezi z omenjenim Belcijevim zakonom.

Po poročilu prof. Severija s tržaške univerze, ki je vprašanje obravnaval s pravnega in upravnega vidika, so spregovorili predstavniki številnih ustanov in organizacij, med katerimi so bile slovenske organizacije dobro zastopane. Pravilno je tudi, da je pokrajinska uprava poskrbela za prevajanje izvajanj slovenskih govnikov, tako da so ti lahko obrazložili svoja stališča v materinem jeziku.

Na splošno so vsi govorniki obžalovali, da so dobili besedilo zakonskega osnutka v pregled tik pred začetkom posvetovanja, tako da ni bilo časa za globljo proučitev. Upravičena se je zdela tudi kritika, češ da je deželni odbor poveril sestavo besedila zakonskega osnutka posebni komisiji, ki pa so jo sestavljali le pravni in naravoslovni izvedenci, medtem ko so v njej manjkali glasniki tistih, ki so najbolj prizadeti, to je predstavniki zainteresiranega kraškega prebivalstva. Utemeljeno se nam zdi predvsem izvajanje svetovalca Slovenske skupnosti dr. Štoke, ki je med drugim naglasil, da se je treba vse kakor izogniti tema skrajnostma: spremembi Krasa v mrtev muzej, oziroma njegovemu popolnemu izmaličenju.

Na koncu sobotnega posvetovanja je predsednik Zanetti povabil prisotne, naj svoja stališča pismeno izdelajo in naj jih izročijo pokrajinski upravi do 4. aprila tega leta. Svoje poglede morejo do tega roka izraziti seveda tudi predstavniki organizacij, ki se zadnjega posvetovanja niso mogli udeležiti.

vanj. Popravilo stare hiše na podeželju stane večkrat prav toliko kot zidanje nove, zato je nujno, da dežela priskoči na pomoč tudi tistim, ki nameravajo razširiti, modernizirati ali popraviti že obstoječe hiše v podeželskih vaseh, oziroma krajih, zlasti ko gre za stavbe, ki jih je treba zaščititi zaradi njihovih arhitektonskih in tipičnih značilnosti. Odobritev tega zakona bi po-

PESEM MLADIH

*Revija mladinskih zborov in ansamblov
bo v nedeljo, 11. marca, ob 17. uri
v Kulturnem domu*

Priraja:

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

magala predvsem prebivavcem Krasa ali goriških Brd, kjer obstoječi regulacijski načrti omejujejo gradnjo novih hiš.

Svet je med drugim obravnaval interpelacijo, ki sta jo Slovenska skupnost in SDZ iz Gorice vložili v deželni svet ter v goriškem pokrajinskem svetu. Interpelacija zahteva, naj oblasti ne razlašajo več slovenske zemlje in tako preprečijo ogromno narodnostno in ekonomsko škodo, ki jo razlašanje povzroča Slovencem.

Večji del seje je nato svet Slovenske skupnosti posvetil vprašanju kraških rezervatov, o katerih je uvodoma poročal dr. Vremec. Na kraju temeljite diskusije, v katero so posegli skoro vsi člani sveta, je slednji po zaskrbljeni analizi problema sklenil sklicati sestanke med zainteresiranimi kraškimi prebivalci. Na podlagi sklepov na teh sestankih bo Slovenska skupnost zavzela svoje dokončno stališče, ki ga bo zagovarjala pred oblastmi v korist slovenskega kraškega prebivalstva.

Zadnji del seje je svet Slovenske skupnosti posvetil organizacijskim problemom.

ZA BOLJŠE POZNAVANJE SLOVENSКИH ZADEV

Pred kratkim je pri Založništvu tržaškega tiska kot dodatek publikaciji »Bollettino d'informazioni degli sloveni in Italia« izšla brošura z naslovom »Per la tutela globale degli sloveni in Italia«. V njej je med drugim objavljena krajša informacija o ozemlju, kjer prebivajo Slovenci in o njihovem številu, dalje je opisan obisk pri vladnem predsedniku Colombu decembra 1971 v Rimu in objavljeno besedilo celotnega posebnega statuta dežele Furlanije - Julijske krajine. V drugem delu publikacije so objavljena besedila zakonskih osnutkov o celoviti zaščiti slovenske manjšine v Italiji, ki so jih doslej predložili PSI, KPI, SKGZ in Slovenska skupnost iz Trsta skupno z Slovensko demokrasko zvezo iz Gorice.

Brošura, ki jo je uredil Stanislav Renko, bo prav gotovo zelo koristila italijanskim bralcem, zlasti še politikom in drugim javnim delavcem, ki jih pobliže zanimajo slovenski problemi. Šteje 59 strani srednje velikega formata, na zelo finem papirju in v lepi grafični opremi pa jo je tiskala tiskarna Graphart v Trstu.

DRUŽABNI VEČER V SKK

V soboto, 3. marca, smo imeli v klubu prijeten družabni večer s plesom. Okrasili smo dvorano, da je učinkovala bolj pustno in živahno. Udeležba je bila večja kot navadno, kar dokazuje, da je večer v polni meri uspel, kljub temu, da so isti dan priredili pustni ples na več krajih.

PRISRČNE ČESTITKE

Dr. Pavla Pavlica in ženo je razveselilo rojstvo sinčka Andreja, Mladima staršema prisrčno čestitamo, malemu Andreju pa želimo, da bi zrastel v krepkega, poštenega in pogumnega slovenskega fanta in moža in da bi ga na življenjski poti vedno spremljala sreča.

Uredništvo N. 1.

Voščilom se pridružujejo prijatelji in znanci srečnih staršev.

Proračun občine Dolina za leto 1973

Zadnje dni februarja je dolinski občinski svet po skoro pet ur trajajoči razpravi z glasovi 11 svetovalcev KPI in PSI odobril proračun za leto 1973. Ostalih 9 svetovalcev, ki niso glasovali za proračun, so se eni vzdržali (Slovenska skupnost), drugi pa se izrekli proti (DC in PSDI).

Proračun kot tak predvideva 276 milijonov lir dohodkov in 312 milijonov lir izdatkov. Primanjkljaj znaša torej 36 milijonov lir. Glavne postavke gredo za zgraditev občinske knjižnice (26 milijonov), povečanje županstva (30 milijonov), za plače osebju (50 milijonov), za manjša športna igrišča (18 milijonov), za vzdrževanje cestnega omrežja in ureditev vaških trgov (11 milijonov), ter 25 milijonov lir za razširitev in izboljšanje vodovodnega omrežja.

V razpravo o proračunu so posegli številni svetovalci manjšine. Svetovalec dr. Tul je med drugim naglasil, da se mora dolinska občina soočiti s problemi, ki presegajo njen lokalni okvir, ali pa nima zanje na razpolago ustreznih instrumentov. Zato jih ne more učinkovito reševati, vendar je to ne reši vsakršne politične odgovornosti. Eden izmed resnih problemov je tiho priseljevanje zunanji ljudi v občino, kar

pospešuje asimilacijo in spreminja ravnovesje med Slovenci in Italijani v našo škodo.

V minulem letu je tukajšnje prebivalstvo doživelo nenavaden pretres ob požaru naftnih rezervarjev, ki so preveč tik naselij. Na izredni seji v začetku avgusta je dolinski občinski svet med drugim sklenil ustanoviti posebno komisijo strokovnjakov, ki »naj prouči s tehničnega vidika vse posledice atentata in naj predlaga prehodne ukrepe, za katere naj se podjetje SIOT obveže v prid zaščite prebivalstva.« Do danes pa občinski svet ni bil še seznanjen z zaključki te važne komisije.

Končno je izrazil stališče, da mora bodoča občinska knjižnica biti zgrajena in poslovati v okviru kulturnega doma v Boljuncu, ter kritiziral zadržanje občinske uprave, da ni še ničesar ukrenila za popravilo ceste v Botač, kar bi lajšalo težave tamkajšnjim prebivalcem.

Pri razpravi so sodelovali še drugi svetovalci Slovenske skupnosti Glavko Petaros, Bernard Zuljan in Emil Zobec, ki so obravnavali predvsem konkretne probleme posameznih krajev glede kanalizacije, javne razsvetljave, urejanja zelenih parkov, odstranjevanja raznih odpadkov, gradnje kulturnega doma in drugega.

Koroški Slovenci obiskali Trst in Koper Iz Goriške

V soboto, 3. marca, se je mudila v Trstu študijska delegacija koroških Slovencev, ki so jo sestavljali člana Narodnega sveta koroških Slovencev Filip Warasch in Karel Smolle, člana Zveze slovenskih kulturnih organizacij na Koroškem Avgustin Waller in dipl. inž. Franc Einspieler, člana Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer in dr. Erik Prunč ter arhitekt Janez Oswald. Na obisku so se hoteli seznaniti z izkušnjami Slovencev v Italiji pri gradnji kulturnih domov, kajti znano je, da nameravajo v bližnji prihodnosti v Celovcu zgraditi Kulturni dom, ki naj bi služil vsem Slovincem. Zato so se gostje s Koroškega sestali s predstavniki Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, s predsednikom začasnega odbora za upravo Kulturnega doma dr. Franom Tončičem in s predsednikom SKGZ Borisom Racetom. Govorili so zlasti o delovanju in funkcionalni ustreznosti Kulturnega doma v Trstu, koroški Slovenci pa so se še posebej zanimali za načrte bodočega Kulturnega doma v Gorici.

Predstavniki Slovencev na Koroškem so isti dan obiskali tudi Koper, kjer so se seznanili z življenjem italijanske narodnostne skupnosti. Na sedežu Skupnosti Italijanov jih je sprejel predsednik te inštitucije Apollonio Abram, ki je govoril o položaju italijanske manjšine zlasti v luči zadnjih ustavnih sprememb. Pri tem je poudaril, da bodo Italijani v Sloveniji dobili svoje predstavnike v vseh pomembnih telesih družbenega in političnega življenja tako v krajevnem kot v republiškem merilu.

Po najnovejših podatkih šteje italijanska narodnostna skupnost v Sloveniji okrog 2.200 pripadnikov. V vseh treh obalnih občinah, v Kopru, Izoli in Piranu, obstajajo posebne družbeno-politične organizacije, v katerih so organizirani Italijani, t.j. Skupnosti Italijanov. Njihove pravice in dolžnosti ureja republiška ustava, še precej pa so njihove pravice urejene z občinskimi statuti, kar velja tako glede dvojezičnosti kakor tudi glede šolstva, kulture in stikov z matičnim narodom. Italijanska narodnostna skupnost v Sloveniji ima štiri popolne osemletke, več podružničnih šol in tri srednje šole, gimnazijo v Kopru in Piranu, v Izoli pa

deluje srednja ekonomska šola. Prav tako imajo Italijani na slovenski obali tri kulturne domove, v Piranu, Izoli in Kopru.

—o—

DESET LET DEŽELE IN SLOVENCİ

Pod tem naslovom bo dr. Drago Štoka razvil predavanje in razpravo v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu in to v ponedeljek, 12. t.m. Predavanje bo v mali dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3. Začetek ob 20. uri.

SESTANEK S SOMIŠLJENIKI SLOVENSKE S UPNOSTI NA REPENTABRU

V petek, 9. t.m., prireja Slovenska skupnost sestanek s somišljeniki na Repentabru. Srečanje bo v prostorih hotela »Kras« in se bo začelo ob 20.30. Na njem bodo obravnavali vprašanje kraških rezervatov in zadeve, ki so v zvezi z gradnjo novega avtoporta na jugoslovansko-italijanski meji pri Fernetičih. Vabljeni so vsi, ki se zanimajo za javno in politično delo in še posebej za slovenske probleme.

—o—

V Tržaški knjigarni je že na razpolago prva letošnja številka revije »Znamenje«. Prav tako pa tudi prva letošnja številka revije »Prostor in čas«. Obe imata aktualno in bogato vsebino.

PRIMORSKA POJE

IDRIJA: 10. marca, ob 20. uri
SEŽANA: 11. marca, ob 16. uri
GORICA: 17. marca, ob 21. uri
AJDOVŠČINA: 18. marca, ob 20. uri
TRST: 24. marca, ob 21. uri

Prireditelja:

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA IN
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

JANKO IN METKA

V torek, 13. marca, ob 15.30

Deželni svet obravnava zakon o razvoju gorskih krajev

Deželni svet je v torek zvečer zaključil splošno razpravo o osnutku dežeinega zakona v prid razvoja gorskih krajev v naši deželi. Ta deželni zakon vsebuje določila za izvajanje državnega zakona št. 1102 iz leta 1971 o razvoju gorskih krajev v državi. Državni zakon pa prepušča deželam, da lahko izdajajo zakone o njegovem izvajanju in ga tako prilagodijo svojim razmeram.

Ta deželni zakon že dalje časa zelo zaposluje javnost in tudi politične kroge v Furlaniji - Julijski krajini, glede na gorati značaj precejšnjega dela dežele, kjer naj bi ustanovili takoimenovane »gorske skupnosti«, t.j. medobčinske ustanove s pravico javnosti, ki naj bi sestavljale in izvajale načrte za posamezna geografsko in socialno gospodarsko homogena področja, zajeta v take skupnosti. Splošna razprava o gorskih skupnostih je bila živahna tako v javnosti, med posameznimi političnimi strankami, kot v dežeinem svetu, kjer je trajala kar na petih sejah.

Na seji v sredo pa so diskutantom — bilo jih je okrog dvajset — odgovorili poročeval-

vec zakona za manjšino komunist Moschioni, poročevalcev za večino krščanski demokrat Martinis in deželni odbornik za poljedelstvo Comelli. Prvi je še enkrat razložil, zakaj komunistični svetovavci ne bodo glasovali za ta zakon, ki po njihovem mnenju ne upošteva dovolj zahtev gorskih krajev in daje premalo besede občinam, druga dva pa sta pobijala tako komunistične kritike kot kritike s strani desnice in naglašala, da je bilo storjeno vse, da bi zakon kar najbolj odgovarjal potrebam in volji prebivalstva v gorskih krajih.

Po določitih državnega zakona bodo razpolagale gorske skupnosti v naši deželi letno za svoje delovanje s 750 milijoni lir, čemur bo dodala dežela po 100 milijonov v prihodnjih šestih letih. V četrtek se je lotil deželni svet razprave o posameznih členih zakona in o predlaganih dopolnilih.

Ta zakon bi mogel biti velike važnosti tudi za nekatera področja, kjer živi nekaj manjšina, vendar pa bi bilo treba hitro ukrepati, da bomo imeli Slovenci kot narodnostna celota v deželi zares korist od njega.

SOLNIŠKI SEMINAR

Včeraj zjutraj ob 9.30 se je začel v Gorici tečaj za slovenske profesorje in učitelje. Tečaj, ki sega udeležuje 55 učiteljev in 57 profesorjev srednjih šol, traja 7., 8. in 9. marca na srednji šoli v ulici Randaccio. Vodi ga ravnateljica Rozalija Lojk.

Na uvodnem sestanku v avli italijanske obrtne šole »Leonardo da Vinci« so govorili šolski skrbnik, sindikatov tajnik prof. Sirk in ravnateljica Lojkova. Prvo predavanje o kulturi v današnji družbi je imel pisatelj Ciril Zlobec. Na sporedu so še predavanja o slovenistiki, pedagogiki in eno o izkušnjah pri uvajanju nove matematike.

Med predavatelji so naslednji strokovnjaki in profesorji z ljubljanske univerze: Barica Marentič, Tomo Korošec, Ivo Toličič, Stanko Uršič in pedagoški svetovalec Janez Sivec. Precejšen del skrbi za tehnično plat tečaja nosi goriški sindikat šolnikov. Vse tri dni tečaja so šole proste pouka.

Sovodnje

FAŠISTIČNO POBALINSTVO

Ostanki fašističnega pobalinstva v naših krajih še smrdijo in kažejo svojo umazanost. Zdaj jih motijo slovenski cestni napisi in kažipoti ob cestah. Fašistični zlikovci so se spravili na občestne table blizu gostilne pri Bajti, ki kažejo smer na Peč in v Rupo. Pred dnevi so jih izruvali z drogovi vred in jih razmetali po tleh. Pobalini menijo, da so rešili italijanstvo kraja, pa jim še njihovi sonarodnjaki ne verjamejo.

Čas bi bil, da bi oblast enkrat že zasledila te vrste zlikovce in jim jih naštel po zadnji plati. Če ne, si bodo domačini sami pomagali.

ČEDAD RASTE

Zadnje čase se je začelo razvijati tudi Staro mesto, to je naš Čedad in njegova okolica. Vsako leto zraste in začne delovati kaka nova tovarna ali obrat.

V zadnjih tednih so upravne oblasti zopet sprejele štiri prošnje za postavitev novih obratov. Na obsežnem prostoru kakih štirinajst tisoč kvadratnih metrov bodo stale tri večje nove tovarne. Domačini upajo, da bodo tudi njim nudile zaslužka in kruha, da se ne bo vedno ponavljala stara pesem: z doma s trebuhom za kruhom.

Čedajska občina raste tudi po številu prebivalcev. Kmalu jih bo enajst tisoč. Možnosti za naselitev so pa še velike, ker se čedajski okraj lahko še uspešno razvija v industrijskem in agrarnem pogledu. Samo pametnega načrtovanja in dobre volje pri ustreznih oblasteh je treba.

ČESTITAMO!

Na tržaški univerzi sta pred kratkim doktorirala Zdenko Hvala iz Podgore in David Mikluš z Oslavja. Prvi je predložil kot doktorsko delo disertacijo iz astronomije, drugi pa iz farmaceutike. Oba sta obiskovala slovenske srednje šole v Gorici.

Obema želimo dosti uspehov na izbrani življenjski poti!

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo slovenskega učiteljskega in gimnazijskega vabi starše ali njihove namestnike, naj se udeležijo roditeljskega sestanka, ki bo v nedeljo, 11. marca ob 10. uri v risalnici učiteljskega v ulici Croce.

Vljudno vabljeni!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pustne šege iz davnine

Iz razlogov, ki so v zvezi z vso slovensko zgodovino, zlasti z dejstvom, da se je slovensko kmetstvo po izgubi državne neodvisnosti v devetem stoletju — ko je propadla tudi Koceljeva panonska država — zaprlo vase kot jež, se je ohranilo pri Slovencih toliko folklorne iz davnih časov, kot najbrže pri nobenem evropskem narodu, čeprav se nekateri danes mnogo bolj bahajo z nekaterimi ostanki svoje ali izposojene folklorne, kot na primer balkanski narodi s svojimi plesi ali Avstrijci s svojimi nošami in pesmimi.

Tako se lahko ponašamo Slovenci tudi z izredno bogato pustno folkloro. Ta ne sega samo v čase pred nekaj stoletji kot pri mnogih drugih narodih, ampak daleč nazaj, celo v čas pred pokristjanjenjem in verjetno celo v čase, ko so bivali Slovenci še v svoji pradamovini. Ravno iz teh starodavnih pustnih navad se da sklepati, kje je ležala ta pradamovina, kakšne razmere so tam vladale in kakšno je bilo takratno verstvo naših prednikov. Že sama beseda pust je prastara, prav gotovo tisočletja. Beseda pust je staroskandinavska in pomeni: duh, ali pa tudi dih. Ohranila se je med drugim v besedi delopust, ki je pomenila prvotno praznik, dan ali čas, ko se ne dela, čas oddiha, obenem pa verjetno dan češčenja nekega duha oziroma boga. Zdaj že rajni slovenski etnograf prof. Ivan Grafenauer, avtor neštetihih razprav o slovenskih ljudskih pesmih in navadah, je prišel po dolgih študijah do prepričanja, da so bili naši predniki najbrž enobožci, kar pomeni, da so verovali v enega samega Boga, (kar omenja tudi prof. Anton Slodnjak v začetku svoje nove zgodovine Slovenskega slov. 8 stran). To pa ni tako čudno ali izredno, kot bi kdo mislil, kajti vse kaže, da je bil v zadnjem tisočletju pred Kristusovim rojstvom še velik del Evrope enobožen, zlasti tisti, ki je bil najbolj oddaljen od Grčije, Italije in dežel na južni obali Črnega morja, kjer je enobožna vera zaradi hitrejšega razvoja materialne kulture najprej degenerirala v mnogoštvo, kar ni bilo drugega kot da so začeli pripisovati ljudje posamezne lastnosti Boga posebnim božanstvom. Enoboštvo je pustilo v slovenskem jeziku, v pesmih in ljudskih navadah ter šegah mnogo sledov.

Vse kaže, da so nekdanji Slovenci imenovali svojega edinega Boga Kor ali Gor, verjetno tudi Korand ali Gorand. And pomeni v skandinavskih jezikih duh, isto kot beseda pust. Beseda korant — to so kosmate pustne šeme z rogovi na Ptujskem polju — pomeni torej dobesedno Korov duh. Beseda Kurent ni nič drugega kot samo ena od rahlo pokvarjenih oblik besede Korant. Kot znano, velja Kurent že od nekdanj za posebno slovensko božanstvo, pravzaprav za edinega slovenskega boga v času pred pokristjanjenjem, ker etnografija do danes ni mogla ugotoviti, da bi imeli Slovenci še kake druge bogove. Tisto, kar navajajo šolske knjige o Perunu, Morani, Dažbogu, Živi in podobno je bodisi sposojeno od Rusov in od drugih narodov slovenske jezikovne družine, pa tudi od baltskih narodov, ali pa plod pesniške fantazije.

Vera v Koranta in Korantovi običaji so se ohranili v tej ali oni obliki po vsej Sloveniji, od Primorske, npr. v Cerknem, kjer spominjajo nanj v bršljan in slamo oblečene šeme, do Bele krajine. Tam spominja nanj Beli Jurij, saj beseda Jur ali Jurij ni drugega kot beseda Hor izgovorjena kot Hur, kakršna se je ohranila tudi na Norveškem. Najbolj pa so se ohranili ti običaji na Ptujskem polju. Po njih moramo sklepati, da je bil Pust nekdanj verski praznik, dan, ko so naši predniki praznovali vrnitev

sonca in pomladi ter se priporočali bogu za dobro novo letino. To prošnjo so izražali tako koranti, ki so simbolizirali boga, ki je bil predvsem bog plodnosti, rodovitnosti in torej zelenja, kot orači, ki so z lesenim plugom orali v sneg in zemljo brazde ter simbolično sejali rodovito seme.

Na žalost pa je turizem zadnja desetletja skoro povsem pokvaril te stare pustne običaje in napravil iz njih neokusne maškerade. Popolnoma so skvarjeni pustni običaji, kar zadeva korante, saj takih korantov, kot se danes podijo po Ptujskem polju, tam nikoli ni bilo. Zdaj so korantove maske nekaj čisto drugega, kot so bile; ljudje jih izdelujejo po vzorcu afriških mask in obešajo nanje vse mogoče trakove in papirnato cvetje, kar ni bilo pri pravih korantih, preden sta se jih polastila turizem in slab okus, nikoli videti. Tudi orači, simboli plodnosti, so se izrodili. Postali so moderne pustne šeme. Tako smo imeli te dni priložnost videti v nekem dnevniku fotografijo štajerskih pustnih oračev v značilnih gorenjskih škornjih in kratkih hlačah, iz katerih gledajo dolge bele spodnje hlače. To je višek pačenja pravih ljudskih običajev in tudi višek neokusnosti.

Boljše bi bilo, da stari častitljivi pustni običaj izumrjejo in se ohrani nanje v nepopačen spomin, kakor da jih tako onečaščamo in smešimo, pred seboj in pred tujim svetom. **TJ**

Izšla je prva letošnja številka »Mladike«, z uvodnikom Marija Mavra, v katerem opozarja na dvajseto obletnico te revije, ki je danes poleg »Literarnih vaj« (katerih četrta številka je tudi izšla te dni) najstarejša slovenska revija na Tržaškem.

FRANCE VODNIK 70-LETNIK

Ta teden je praznoval svoj 70. rojstni dan znani slovenski publicist in kulturni delavec France Vodnik. Slavljenec je močnejše posegel v slovensko kulturo že v predvojnem času, ko se je uveljavil kot ugleden gledališki in literarni kritik. Sodeloval je v več takratnih revijah, tako v Domu in svetu, Ljubljanskem zvonu in v Kocbekovem Dejanju. Med vojno se je pridružil narodnoosvobodilnemu boju, po vojni pa je do upokojitve deloval med mladino kot profesor. Veliko tudi prevaja iz poljščine in ima mnogo zaslug za medsebojno spoznavanje slovenske in poljske kulture. Delaven je tudi danes, ko je uradno sicer v pokoju, saj sodeluje pri revijah Znamenje ter Prostoru in času, pred nedavnim pa je pri celjski Mohorjevi družbi izšla njegova knjiga »Od obzorja do obzorja«, ki je v javnosti vzbudila ugoden odmev.

Ob jubileju mu želimo še mnogo zdravih in ustvarjalnih let življenja!

NOVA KNJIGA BORISA PAHORJA

V četrtek pozno popoldne je bila v Tržaški knjigarni predstavljena naši tukajšnji javnosti nova knjiga Borisa Pahorja »Grmada v pristanu«, ki je nekaka antologija njegovih prejšnjih spisov, zelo primerna za šole.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

TED WHITEHEAD

ALFA BETA

v soboto, 10. marca, ob 20.30 - ABONMA RED B prva sobota po premieri

v ponedeljek 13. III., ob 16. uri - ABONMA RED G
v sredo, 14. marca, ob 20.30 - ABONMA RED D - mladinski v sredo

v četrtek, 15. marca, ob 20.30 - ABONMA RED E mladinski v četrtek

v petek, 16. marca, ob 16. uri - ABONMA RED H

F.J. - 134 S M R T V POMLADI

OPOZORILO BRAVCEM

Zaradi večjih tiskovnih napak, ki po pomoti v tiskarni niso bile popravljene, ponovno prinašamo zadnji odstavek prejšnjega nadaljevanja romana.

Neke nedelje v februarju se je zatekel po kosilu pred puščobo in osamljenostjo nedeljskega popoldneva v študentovski klub. Toda tudi v klubu je bilo danes pusto. Le nekaj fantov, ki so nameravali pozneje v kino, je igralo šah. Večina drugih je bila odšla že zjutraj na izled nekam v gore. Tine že več dni ni bil v klubu in niti ni vedel za izlet. Prebral je dopise zadnjih dni v dopisni knjigi in odgovoril na nekatere — začelnjali so se s stavkom: »Tine, kje te vendar vrag nosi, dt te ni nič videti?« in podobno —, prelistal zadnje številke listov, opazoval nekaj minut šahovske partije in se nato odpravil domov.

Bil je sončen dan, s streh je kapljalo od topečega se snega in v zraku je bilo skoraj nekaj pomladanskega. Srečaval je cele družine, matere z otroškimi vozički in mlade pare, ki so šli uživati prvo sonce v Tivoli in na Rožnik. S podzavestno zavistjo je gledal mlade ljudi, ki so se držali pod roko ali za pas, se smejali in bili po vsem videzu srečni. Dekletom so se svetile oči in tu pa tam se je katera ozrla vanj s prešernim, ali skoraj sočutnim pogledom, kakor se mu je zdelo, ko so ga videle tako

samega in resnega. Zamikalo ga je, da bi se odpravil tudi sam na Rožnik, toda potem mu je postalo grenko pri sreju sredi vseh teh razigranih ljudi, začutil se je tako osamljenega in odvečnega v tem pomladnem razpoloženju, in počasi se je vračal v svojo sobico. Moral bi se učiti je pomislil, v kratkem je imel izpit, toda ob pogledu na skladovnico slovnice, slovarjev in zvezkov na mizi je začutil odpor do vsega tega papirja, ki se je zdel tako mrtev ob kapljanju s streh zunaj in ob žvrgolenju vrabcev in sinic, ki jih je bilo slišati skozi okno, ki ga je bila pustila gospodinja po pospravljanju odpoto. Vzel je s knjižnega predala neko knjigo, bil je nemški potopis po Mehiki, ki ga je bil prinesel pred dnevi iz knjižnice, a tudi brati se mu ni ljubilo. Stavki so se mu zdeli pusti in neužitni. Vse tisto je bilo tako daleč in nezanimivo.

Kakor kamen mu je težilo srce hrepenenje po Majdi in mu povročalo topo, skoro fizično bolečino, podobno lakoti. Legel je oblečen na posteljo in sklenil roke pod glavo. Bogve, kje je zdaj ona. Postalo mu je žal, da ni šel na Rožnik, morda je odšla tudi ona tja na sprehod s starši ali s prijateljicami. Ali pa morda s tistim fantom? Vsaj od daleč bi jo lahko videl in vsaj za hip potešil to glodačo bolečino v sebi. Nekoč jo je bil že srečal v družbi dveh prijateljic na Rožniku. Ali pa je morda v Operi? Zamikalo ga je, da bi vstal in šel spet ven.

(dalje)

Sodobno kmetijstvo

J. Tirolska spremenila vsedrjavni zakon o ljudskih gradnjah

Vsedrjavni zakon o reformi ljudskih gradenj z dne 22.10.1971, št. 865, pri nas bolj znan kot zakon o razlaščenju za ljudska stanovanja in objekte javnega pomena, ni, na žalost, naletel v naši deželi na zanimanje, ki bi ga, glede na svoj pomen, zaslužil. Poročila v našem časopisu so bila zelo skopa in so šla od pritrdilnih stališč (posebno ko so časopisi poročali o pozitivnem stališču, ki so ga do njega zavzele razne stanovanjske zadruga) tja do odklonilnih (ob obravnavanju vprašanja tovrstnega postajališča v repentaborski občini in poročanju o bistveno negativnem stališču, ki ga je do njega zavzela Slovenska skupnost, ki je predložila v deželni svetovi do sedaj edini zakonski osnutek), vendar o tem zelo pomembnem zakonu ni pri nas izšel noben poglobljen članek ali študija. Kaže, kot da se je del slovenske javnosti zadovoljil z zelo neobveznim stališčem, ki se glasi takole: »Zakon sam po sebi ni ne dober ne slab, vse je odvisno od politične volje. Če bodo javne uprave razlastile zemljišča kakega posestnika, bodo pokazale svojo naprednost in s tem napravile pravilen ukrep, če pa bodo javne uprave razlastile zemljo kmetovalcev in malih posestnikov, bodo s tem pokazale svojo reakcionarnost in oportunistično preziranje socialnih problemov.« Tako stališče je seveda zelo spretno, dvomimo pa, da je dovolj odgovorno glede na dejstvo, da je vsaj 99 odst. razpoložljivih prostih površin v rokah malih posestnikov, v veliki večini tako na Goriškem kot na Tržaškem slovenskih kmetov in polkmetov.

Za boljše informiranje naše javnosti bomo v pričujočem članku prinesli v povzetku stališče, ki ga je do zakona št. 865 zavzela enotna Južnotirolska kmečka zveza, katera je tudi predlagala nekaj popravkov k deželni zakonu, ki bo na Južnem Tirolskem urejal problematiko razlaščenja v zvezi z ljudskimi gradnjami. Na Južnem Tirolskem so pripravili k vsedrjavnemu zakonu poseben deželni zakon, k njegovim smernicam pa so se posamezna južnotirolska interesna združenja kritično oglašila in iznesla svoje predloge. Zelo zanimivo in strokovno utemeljeno je bilo stališče enotne Južnotirolske kmečke zveze (organizacije, ki združuje vse južnotirolske kmetovalce in razpolaga s primernim strokovnim kadrom), ki načelno ni proti utemeljenemu razlaščenju v primerih resničnih javnih interesov, toda le v kolikor bi v te namene odplačevali razlaščene površine po tržnih cenah. Južnotirolska kmečka zveza se drži namreč stališča, da je lastnina še danes temeljna pravica, ki jo je treba posebno varovati. Vsedrjavni zakon pa to temeljno ustavno pravico močno razvrednoti, prvič z apliciranjem t.i.m. kmetijskih cen, ki ne odgovarjajo realnim tržnim razmeram, drugič zato, ker prizadene predvsem kmečke sloje prebivalstva, ki so že tako

na slabšem v socialnem pogledu kot drugi sloji. Zaradi političnih računov jemljejo kmetovalcem zemljo in to na izredno neodgovoren način in jo dajejo tistim, ki so socialno boljše stoječi kot kmetovalci. Tako početje je posebno navzkriž s pobudami po krepitvi kmečkega sloja in nasplošno kmetijstva, kajti še tako potrebna in nujna socialna reforma ne bi smela polagati glavnega bremena na ramena kmetovalcev, ki v mnogih primerih razpolagajo s slabšimi stanovanji kot drugi sloji. Toda namesto da bi skupnost posvetila vso možno pozornost njihovim stanovanjskim problemom (sredstva iz raznih državnih in deželnih zakonov za izboljšanje stanovanjskih razmer kmetov zadostujejo kvečjemu za 20 odst. vseh potreb kmečkega sloja), skupnost še zahteva od njih, da ji odstopa zemljo.

Svoje odklonilno stališče do vsedravnega zakona je enotna Južnotirolska kmečka zveza, in to v želji, da bi doprinesla k čim boljšemu deželni zakonu, utemeljila z dejstvom, da znašajo stroški za nakup zemljišča komaj 10 odst. vseh gradbenih stroškov. V bistvu je zakon za stanovanjsko reformo le sredstvo, da izravna podražitve v gradbenem sektorju. Stališče enotne Južnotirolske kmečke zveze ni sicer prineslo zaželenih rezultatov, toda najbolj čudna in groteskna določila vsedravnega zakona so vendarle izločili iz deželnega zakona in vanj vključili nekaj zelo bistvenih predlogov in sicer sledeče: 1. samo polovico predvidene površine lastnik zemljišča odstopi po z zakonom določeni ceni, ostalo pa po tržni ceni (deželni zakonski osnutek Slovenske skupnosti predvideva, da bo razlika med po zakonu določeno ceno in tržno ceno plačala deželna uprava);

2. od vsedravnega zakona predvideni količnik za množenje, naj se za gorska področja zviša na 3 in na 2,5 v intenzivno obdelanih kmetijskih področjih;

3. kot osnova za izračunavanje odškodnine, ki naj bi se določila z množenjem s prej omejenim količnikom, naj se namesto vrednosti kmetijskega pridelka vzame kmetijsko tržno vrednost zemljišča;

4. ocenjevanje naj prevzame posebna deželna komisija, ne pa zemljiškotknjižni uradi.

V deželni zakon so sprejeli še nekaj manj bistvenih predlogov enotne Južnotirolske kmečke zveze, vendar je slednja kljub temu izrazila, da se ne more strinjati s tendenco, ki jemlje vrednost neki temeljni ustavni pravici v taki meri in da zato upa, da bo dežeda skušala škodo, ki jo v tej zvezi trpi kmetijski sektor, nadoknaditi z dodatnimi podporami za razvoj kmetijstva in za boljše socialne pogoje kmečkih slojev prebivalstva.

—o—

OBVESTILO PRIDELOVALCEM OLJK PRISPEVEK ZA OLJČNO OLJE

Za letošnji pridelek oljčnega olja je država določila prispevek 282 lir na kg.

Zveza neposrednih obdelovalcev v Trstu, ulica Roma 20, vam brezplačno izpolni zadevne prijave na posebnih tiskovinah. Potrebno je le potrdilo oljarne in osebna izkaznica. Uradi so odprti vsak delavnik od 8. do 12. ure. Pohitite!

GLASBENA MATICA — TRST

SEZONA 1972-1973

SEDMI ABONMAJSKI KONCERT

V soboto 10. marca 1973 ob 21. uri v cerkvi Sv. Vincenca, ul. Petronio

OR' ESTER GLASBENE MATICE

Dirigent: OSKAR KJUDER

Solist: HUBERT BERGANT, orgle

S p o r e d:

- T. Albinoni: Adagio za orgle in godala
 - M. Gregny: Dialogue sur les grands jeux
 - J. Haydn: Koncert v C-duru št. 2 za orgle in godalni orkester
 - D. Buxtehude: Preludij in fuga v g-molu
 - P. Sivic: Prelude, Fantasie
 - F. Haendel: Koncert v g-molu za orgle in godala.
- Vstop prost

ŠPORT Vrnile so se praznih rok

ODBOJKA - ŽENSKA B LIGA

VIGNONI - BOR 3:0

Borovke so se vrnile z gostovanja praznih rok. V nezanimivi in slabi tekmi so klonile domačinkam s 3:0, čeprav je Vignoni igral dokaj slabo. Naše predstavnice igrajo zadnje čase precej medlo, saj so izgubile vsako upanje na dobro uvrstitev in jim torej manjka potrebne zagrizenosti! Kriza, ki je zajela sredi prvenstva Tržačanke, se nadaljuje, tako da igralke sploh niso več sposobne pokazati take igre, kot smo jo videli v prvem delu prvenstva.

Treba je torej začeti s pripravo na prihodnje prvenstvo in prav bi bilo, da bi skušali vlti naši najboljši ženski ekipi dovolj samozavesti, ki je ne bi zapustila skozi celo prvenstvo.

Še ena priložnost se je izmuznila

BREG - AGI 0:3

Niti domača publika ni bila dovolj, da bi lahko Brežanke zmagale proti Goričankam. V soboto so Dolinčanke izgubile izredno priložnost za obstanek v ligi. Vsi smo namreč upali na pozitiven izid, zlasti po nepričakovani zmagi na gostovanju v Gottolengu. Tokrat pa so Goričanke zaigrale v izrednem slogu in se srčno borile za vsako žogo. Taka igra jim je omogočila tudi obstanek v B ligi, medtem

ko se morajo naše predstavnice sprijazniti z nazadovanjem.

Po sedmih letih uspešnega nastopanja v B ligi bo tako še ena naša ekipa romala v nižjo kategorijo. Vrste naše ženske odbojke se torej redčijo, kar dokazuje veliko krizo tega našega do še pred kratkim elitnega športa. Treba bo misliti na vzgojo novega kadra, ki bo lahko častno branil barve slovenskega zamejskega športa.

MOŠKA C LIGA

Izkušeni gostje

KRAS - LIBERTAS TRST 1:3

Proti prvemu na lestvici so Kraševci zaigrali zelo dobro in z malo več sreče bi lahko osvojili tudi obe točki, na katere ni nihče računal. Tržačani pa so po spodrsrlaju v zadnjem kolu zaigrali zelo zbrano in zagrizeno, da bi še vedno ostali na vrhu lestvice. V kritičnih trenutkih je tako prevladala večja izkušnost gostov, ki so po lepi tekmi končno osvojili zmago. Rdeče čaka še ena tekma, ki bo usodna za obstanek v ligi. V soboto bodo gostovali pri neposrednem tekmeču za izpad. Tekma bo torej zelo zagrizena in napoved je precej tvegana. Upamo, da se bodo naši fantje končno le rešili izpada, saj si po prikazani igri nikakor ne zaslužijo D lige.

KMEČKA ZVEZA

vabi na občni zbor, ki bo v nedeljo 11. marca 1973 ob 9. uri v Kulturnem domu v Trstu, Ul. Petronio št. 4.

Dnevni red bo obsegal:

1. Izvolitev predsednika občnega zbora; 2. predsedniško poročilo; 3. poročilo tajništva; 4. poročilo nadzornega odbora; 5. pozdravi in diskusija; 6. volitve; 7. razno.

Pri morebitnem drugem sklicanju, pol ure po prvem, bo občni zbor sklepčen ob vsaki udeležbi.

23

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

45. Vsa vas v temi je bila pokonci. Slavili so njuno vrnitev in njuna domova sta bila odprta vsakomur, kdor je le hotel vstopiti, da bi z njunimi domačimi delil srečo in veselje. Vojščaki in lovci so hodili iz ene kočice v drugo, jedli slastne pogače, kadili in modro kimali. Fanta sta morala kar naprej pripovedovati, kako je kaj v belem svetu, kakšno orožje nosijo bledoličniki kaj se dogaja v vojaških trdnjavah. Šele mladež ju je rešila prijateljskega zasliševanja. Modre može sta prepustila njihovemu modrovanju, da bi se lahkih nog zapodila med plesalce. Bila je najčudovitej-

ša vseh noči — kres je gorel kot ponorel pod nebo, iskre so prasketale žvigale na vse strani, mesec se je dostojanstveno nasmihal, pripet na črni žamet obzorja, dekleta so se pahljala s kitami in pobliskovala z očmi. Glej, kot roža je stala med drugimi rožami zala Češminov vršiček, še včeraj otrok, danes pa že dekle. Pa vendar je bila drugačna od drugih. Je bila lepša? Je bila milejša? Beli sin ni mogel odmakniti pogleda od nje. Neka čudna dotlej neznana milina ga je iznenada z bolečino vsega preplavila. Ampak ta bolečina je bila sladka, ni skelela. Kaj je bilo to?

46. Dolgo v noč so rajali in peli. Kres je že skoraj dogorel, zdaj so čezenj skakali neugnani vriskajoči mladci. Crna polena so štrlela iz žerjavice, ki je usihala v svetlem pepelu. Beli sin je pobral krepelce in ga vrgel v zrak, da so zapresketale iskre, preden so umrle pod zvezdami. Češminov vršiček je iznenada stala tik za njim. Čutil je njen pogled in je vedel, da je ona, čeprav se ni takoj ozrnil. Šele čez čas, ko se je prestrašen ozrl, misleč, da je morda spet odšla, je rekel: »Kdaj si pa tako zrasla?« Nič ni odvrnila, stekla je nekaj korakov stran, se spet ustavila,

kot da bi se pripravljala na zalet, vendar ga je počakala, da je prišel za njo. Stala sta v senci in obema je bilo nerodno. »Lep trak imaš v laseh,« je rekel, da bi sploh kaj rekel. V resnici pa ni gledal njenega traku, ampak je iskal njene oči. »Ne povešaj pogleda,« je rekel. »Saj ne,« je rekla ona in ga postrani ošinila z dvema lučkama. Uročila me je, si je rekel Beli sin. To je storila, si je ponovil. Ali so tudi taki zapeljivi uroki, si je spet rekel. Bil je zbežan, očaran, ampak povedati ji ni imel kaj. Kaj naj ji reče... Tedaj ga je poklical oče. »Domov, Beli sin,« je velel

B
E
L
I
S
I
N